

L'EDUCACIÓ INTERCULTURAL ALS CENTRES EDUCATIUS DES DE LES ÀREES DEL CURRÍCULUM

La incorporació a les aules de persones provinents d'altres llocs ofereix una bona oportunitat per construir una visió del món més d'acord amb la realitat present, respectant i valorant les diferències i ressaltant allò que ens fa més iguals que diferents.

L'educació intercultural s'ha d'inserir el currículum de tots els centres educatius o, el que és el mateix, en totes i cadascuna de les àrees curriculars. Aquesta inserció no es planteja ni com una feina d'addició a un currículum, ni com una feina de substitució d'uns continguts més o menys inadequats per uns altres de més adients, sinó com una "mirada" diferents, com un "enfocament" més inclusiu i més just. És una lectura diferent del currículum ordinari a partir dels tres eixos bàsics que informen l'educació intercultural: la identitat, la diversitat i l'equitat.

L'educació intercultural no s'ha de plantejar com una qüestió que només afecta aquells centres amb alumnat de diferent procedència cultural, sinó que és un element fonamental del currículum de tot l'alumnat ja que posa de manifest la necessitat de treballar per construir un model de societat obert, democràtic, respectuós i cohesionador.

Per tant, l'educació intercultural hauria de considerar els següents objectius:

- Desenvolupar la **consciència d'igualtat**:
 - Afavorir l'adquisició d'una consciència d'igualtat en dignitat de tots els éssers humans per damunt de qualsevol diversitat o contingència: gènere, cultura, nacionalitat, religió, llengua...
 - Afavorir l'adquisició d'una autoestima personal, cultural i acadèmica positiva de tot l'alumnat.
 - Generar altes expectatives per a tothom.
 - Afavorir la integració escolar i social de tot l'alumnat, vetllant per obtenir el màxim rendiment escolar de tot l'alumnat, la seva participació en l'àmbit escolar i en les activitats de l'entorn.
 - Garantir la competència lingüística del català i promoure el seu ús com element necessari per garantir l'igualtat d'oportunitats.
 - Utilitzar metodologies i activitats inclusores a l'aula.

- **Promoure** el respecte a la diversitat:
 - Valorar els aspectes positius i les aportacions de totes les cultures.
 - Respectar les diferents formes d'entendre i d'afrontar la vida.
 - Valorar la tradició cultural, però mantenir una actitud oberta que permeti incorporar els elements positius d'altres perspectives culturals.
 - Superar prejudicis respecte a persones i grups d'ètnies diferents.
 - Desenvolupar un esperit crític i constructiu que permeti analitzar els aspectes positius i negatius tant de la pròpia cultura com de les dels altres.

- Potenciar la cultura del **diàleg i la convivència**:
 - Educar en el diàleg i la resolució positiva dels conflictes.
 - Ressaltar aquells elements que ens fa més iguals que diferents.
 - Compartir valors que facilitin la convivència
 - Promoure la relació, la comunicació, l'intercanvi, la cooperació i la convivència entre tot l'alumnat a través de les activitats escolars quotidianes.
 - Potenciar les habilitats socials per facilitar una convivència harmònica.
 - Desenvolupar els processos d'autoregulació de la conducta que impliquen el respecte i la tolerància envers les diferències.
 - Aconseguir la integració socioafectiva de tot l'alumnat.

- Acompanyar en el procés de **construcció identitària**:
 - Facilitar una educació dels sentiments identitàris i de pertinença que destaquï la complexitat i la possibilitat de pertinences múltiples i simultànies.
 - Reforçar l'autoestima dels infants pertanyents a grups minoritzats de manera que no hagin de refugiar-se en replegaments i confrontacions identitàries.
 - Donar a conèixer i compartir el patrimoni cultural català
 - Promoure la participació i l'arrelament al territori.
 - Destacar sempre més els punts, objectius i valors que tenim en comú que no pas allò que ens diferencia i enfronta.

La convivència requereix d'unes habilitats i capacitats instrumentals fonamentals en el reconeixement de l'altre, l'empatia, el diàleg sense prejudicis i la capacitat de negociar, però també en uns valors comuns, diguem-ne operatius, que, si bé han de ser revisables, ens han de permetre mantenir una certa orientació social i moral.

Materials curriculars

Per desenvolupar una educació intercultural es requereix que els materials curriculars:

- a) posin de relleu la necessitat d'aprendre a ser i aprendre a conviure;

- b) proposin activitats i exercicis que permetin aprendre a valorar i respectar la diferència.
- c) ressaltin els valors compartits.
- d) proposin activitats i exercicis que tinguin en compte la necessitat d'identificar i eradicar estereotips i prejudicis, així com actituds i comportaments discriminatoris o excloents per raons culturals, de gènere, o altres;
- e) exemplifiquin l'aplicació d'estratègies i metodologies socioafectives que permetin al professorat donar una resposta més ajustada a les necessitats d'un treball educatiu que acompanyi l'alumnat, tant en la seva construcció identitària com en l'aprenentatge de la convivència, la del respecte a altri i d'un civisme crític i responsable.

ALGUNS ACLARIMENTS

- La premissa fonamental per a una educació cívica intercultural ha de ser la consideració de la igualtat en dignitat de tot l'alumnat de l'escola per sobre de qualsevol diferència, de la mateixa manera que cal tenir present la igualtat de tots els ciutadans i ciutadanes de la nostra societat. És fonamental, per tant, educar en la convicció de la igualtat humana i contra qualsevol tipus d'exclusió.
- Cal dir que els factors de diversitat, allò que ens fa diferents els uns dels altres, són múltiples i és aquesta multiplicitat de diferències el que cal contemplar, sense caure en cap reduccionisme culturalista. És evident que els aspectes culturals són importants, però la cultura és només un dels possibles factors de diversitat; n'hi ha d'altres de tant o més rellevants. Per exemple la igualtat de gènere, els condicionants socioeconòmics (molt especialment en les situacions de vulnerabilitat o de risc d'exclusió social), la pertinença a un determinat grup d'edat (molts processos i comportaments d'adolescents i joves s'expliquen més pel fet de tenir una determinada edat i participar de les anomenades "cultures juvenils" que no pas per l'origen cultural de la família)...
- El dret a la diferència no s'ha d'entendre mai com una legitimació de la desigualtat. Diferència no significa desigualtat; no és el contrari d'igualtat, sinó de semblança. De la mateixa manera diversitat no equival necessàriament a desigualtat. La diversitat cultural i el respecte a aquesta diversitat no justifiquen cap tipus de discriminació en cap cas.

- L'etnocentrisme és "natural", en la mesura que hom tendeix a interpretar el món a partir de la pròpia experiència, del propi context. Tothom és més o menys etnocèntric, però quan es troba en una posició de poder l'etnocentrisme pot derivar fàcilment en actituds excloents.